

Legyen eleven, világító láng...

„Forradalmi elméletünk legyen eleven láng, világítsa be szüntelenül a párt, a kommunisták, az egész nép tevékenységét a kommunista társadalom építése hatalmas művében.“ Nicolae Ceaușescu elvtárs metaforikusan fogalmazott ugyan a XII. pártkongresszuson a Központi Bizottság nevében előterjesztett jelentésében, az ideológiai, elméleti, tudományos alkotótevékenység iránt ily módon megfogalmazott igény, követelmény azonban félreérthetetlen. A kongresszusi jelentés — és azt előkészítően pártunk főttkárának júliusi és szeptemberi beszédei — „az ideológiai tevékenység“ kifejezéssel jelölt rendkívül széles területen belül különbséget tesz a tág értelemben vett propagandisztikus, politikai-nevelő tevékenység és az elmélet tudományos művelése, alkotó ki- és továbbmunkálása között. Az előbbinek szükségképpen pártunk dokumentumain, a pártprogramon, „az alkotó marxizmus—leninizmus romániai megnyilatkozásán“ kell alapulnia, az azokban foglalt eszmékkel kell felvérteznie az embereket. Amikor Nicolae Ceaușescu elvtárs a kongresszusi jelentésben és különösképpen kongresszusi zárszavában meleg elismeréssel szólott a párttagoknak, hazánk összes dolgozóinak politikai érettségéről, magasrendű kötelesség- és felelősségtudatról, új erkölcsi arculatáról, végső fokon ennek a politikai-nevelő munkának az eredményességét méltatta. Ami nem akadályozta abban, hogy kivételes igényességének megfelelően — szokása szerint — kemény szavakkal bírálja az e téren még jelentkező fogyatékoságokat, és megállapítsa, hogy a politikai-nevelő tevékenység még mindig a lehetőségek és még inkább a kívánalmak mögött marad.

Az elmélet — a filozófia, a társadalomtudományok — terén végzett kutatómunka és alkotótevékenység számára a viszonyítási rendszer némileg módosul. Ennek a tevékenységnek is a dialektikus és történelmi materializmuson, a tudományos szocializmuson, pártunk dokumentumain kell alapulnia, ám ez a tevékenység nem szorítkozhat csupán a már ismert, már kidolgozott tételek ismételtetésére. Bármennyire is fontos a már kidolgozott tételek, eszmék terjesztése, gyakorlati alkalmazásuk módozatainak kimunkálása, ez nem elméleti alkotás. Nicolae Ceaușescu elvtárs félreérthetetlenül és erőteljesen fogalmazza meg azt az igényt, hogy a filozófia, a társadalomtudományok — szocialista valóságunk és az egész emberi társadalom, korunk gazdasági, társadalmi, politikai, szellemi jelenségeinek és folyamatainak a mélyreható tanulmányozása, kutatása alapján — új eszméket dolgozzanak ki, előrejelzéseket tegyenek, mutassanak rá a várható problémákra, és dolgozzanak ki megoldási variánsokat számukra, munkájának ki fejlődési modelleket a legkülönbözőbb területeken, amelyek alapul szolgálhassanak a tudományos igényű társadalmi-politikai döntések számára. Csak így válhat az elmélet „eleven, világító lánggá“.

Jóllehet pártunk és vezetője a IX. kongresszustól kezdve igényelte és bátorította a merész, újító szellemű, alkotó gondolkodást, maga járván elől követendő példával, benyomásom szerint még soha oly félreérthetetlenül és egyértelműen nem támasztotta ezt a követelményt az elmélet munkásaival szemben, mint most, a XII. kongresszuson. Egyébként a kongresszusi jelentés és kiváltképpen ennek a nemzetközi kérdésekkel foglalkozó fejezete példamutató az előítéletmentes, áporodott formuláktól magát nem zavartató, az új jelenségeket „szarvánál fogva“ megragadó, a fejlődési tendenciákat előrelátó, az új módon felvetett kérdésekre új megoldásokat találó, alkotó gondolkodásra.

Mindazokat, akik — mint magam is — ideológiai téren dolgoznak, a XII. kongresszus dokumentumai és határozatai nehéz, felelősségteljes és egyben nagy-szerű feladatok elé állítják.

Csak erőnk, akarásunk, hozzáértésünk és képességünk legyen, hogy megfelelhessünk azoknak.

KALLÓS MIKLÓS
a Babeș—Bolyai Tudományegyetem tanszékvezető tanára